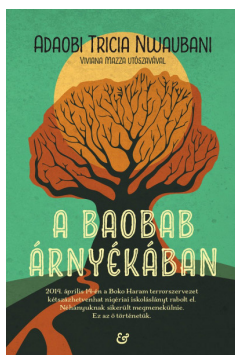

LÁNYOK A BOKO HARAM FOGSÁGÁBAN

ÍRTA: RADICS MELINDA

A majomkenyérfa, más néven baobab, a világ legősibb fája – egyes példányait ezerévesre becsülik. Törzse tíz méter átmérőjű is lehet, belseje sokszor üreges, amit menedéknak, börtönnek, italmérésnek vagy vallási szertartás helyszínéül is használnak. Szárazságtűrő; nedvét, ha szükség van rá, megcsapolják. Termése ízletes és igen tápláló. Mivel a növény emberi léptékkal és idővel mérve nagyon különleges – húsz évesen virágzik először, amiből fél év múlva lesz csak termés –, számos hiedelem és mese kapcsolódik hozzá.

Adaobi Tricia Nwaubani nigériai író 2018-ban írt (és az idén magyarul is olvasható) könyvének címébe foglalta az élet fáját: *A baobab árnyékában*. A történet főhőse az iskolából hazafelé menve többször csemegézik a fa gyümölcséből. Az afrikai falu koedukált keresztény iskolájába járó lány, tandíj ellenében, hausza anyanyelvén tanul országának harminchat tagállamáról. A pillanatképekből építkező regény a derűs mindennapok bemutatásával indít. A patriarchális családban az anyjával öt fiútestvérét és apjukat otthon kiszolgáló kamaszlányt hol az iskolában látjuk viszont felelés közben („Mi a demokrácia?” – kérdezi a tanító), hol a vasárnapi misén többemagával a templomban. („Bízom benne, hogy könyörgéseinkkel megsemmisíthetjük a Boko Haramot.”) A falu muszlim és keresztény fele békében él egymás mellett: esküvőre, keresztelőre vagy kecskevágásra járnak át egymáshoz. Az iszlám oktató és a bibliakör vezetője jóbarátok. A különböző vallású lányok összejárnak, együtt nézik a tévében az afrikai filmsorozatokot. Az elbeszélő kamaszlány körül egy jól működő, szolidáris mikrotársadalom képe rajzolódik ki. A cselekmény fél vagy egy-két oldalas röpke fejezetek/bekezdések füzéréből szövődik, mindegyik címmel van ellátva. Közéjük egy-egy baobabhoz kapcsolódó mese, babona vagy szólás ékelődik. Az idő monoton múlását a lány vissza-visszatérő izgatott várakozása pörgeti fel: megpályázott egy országos ösztöndíjat, mellyel a városban tanulhatna tovább. A szegény, de idilli falusi közösség életébe a BBC hausza nyelvű híradásainak idézeteivel kúsznak be a külvilág rémtettei. A hírek a Boko Haram radikális iszlám terrorista csoport mind közelebbi és közelebbi falvak és városok elleni támadásairól szólnak. (A támadások célpontjait a mellékelt térképen követhetjük nyomon.) S amikor megérkezik az örömhír, hogy a lány elnyerte az őt a városba röpitő ösztöndíjat, a faluba betörnek az irreguláris katonák. A főhős, a vérengzésben a családtagjait elveszítve, lánypajtásaival kerül a Boko Haram fogságába, egy nagy kiterjedésű erdőbe. Ez

Adaobi Tricia Nwaubani:

A baobab árnyékában.

Fordította: Atlasz Florina.

¶Kiadó, Budapest, 2024.

a Sambisa-erdő régebben vadspark volt, ahova fehér emberek jártak vadállatokat fényképezni.

A könyv második része a borzalmas rabság egy-egy filmkockáját mutatja be: a maszkot viselő terroristák brutális tetteitől kezdve a keresztény lányok iszlamizálásán át az életüket rábeszélésre önként feláldozó Boko Haram-feleségeikig, a rémtetteknek széles a spektruma. Közben a főhősnek kiosztott terrorista férj szabadidejében a laptopján véres kivégzésekről szóló videókat néz és nézet meg a lánnyal is, amelyeket elbeszél a narrátor. A raboskodás helyszínén szintén felbukkan egy majomkenyérfa, melynek tövében a tábor megölt lakóinak a tetemei oszladoznak. A mű eredeti, angol címe *Buried Beneath the Baobab Tree* (A baobabfa alá temetve) ezen áldozatokra fókuszál. A regény rövid fejezetei közé kezdetről fogva Robert Browning *A hamelni patkányfogó* című versének egy-egy szakasza ékelődik, ami a mű második felében kap értelmet. A főhős diáklány korábban angolul olvasta ezt a könyvet, amit ajándékba kapott kitűnő tanulmányaiért és jó angoltudásáért. A német mondában a patkányokat Hamelnben furulyájával a folyóba csalogató patkányirtó nem kapta meg a remélt bérét, ezért bosszúból százharminc gyermeket is a hegyekbe csalogatott, akik soha többé nem kerültek elő. E középkori rémtörténettel állítja párhuzamba az író a korunk afrikai terrorcselekményeit, amelyeknek eredetileg a korrupció felszámolása volt a célja, de végül ártatlan gyerekek is az áldozatai lettek.

Az egyes szám első személyű elbeszélő névtelen, ami által bármelyik afrikai lány sorsával azonosítható, akár eggyel abból az egyszerű elraboltszázhetvenhat keresztény diáklányból, akik 2014-ben Nigériában estek a terroristák rabságába. Az utószóból kiderül, hogy Adaobi Tricia Nwaubani egy európai újságírónővel, Viviana Mazzával együtt a túsul ejtett, túlélő diáklányokkal, illetve szüleikkel készített interjúkból állt össze a kötet. „Ezt a könyvet úgy jellemezném, mint fikciónak álcázott újságírást (...) Ügyeltem arra, hogy a lehető legtényszerűbb legyen, és csak olyan részleteket tartalmazzon, amelyeket az egykori foglyok megosztottak velem az életükről és a fogságban töltött időszakról.” – vallotta az író a Népszava kérdésére. Művével a szörnyű tapasztalatokon átesett lányoknak és kivégzett társaiknak állít emléket.

A könyvet az Amerikai Könyvtári Szövetség a legjobb ifjúsági regények közé sorolta.

